

ZKUŠENOSTI ZE ZPRACOVÁNÍ CVIČENÍ

Vloni vyšel návrh nového předpisu „Organizace a provedení vševojskových taktických cvičení pozemního vojska“. V článku chci ukázat nové zásady tohoto předpisu a zobecnit některé zkušenosti ze zpracování velitelsko-štábních a taktických cvičení ve vojscích a VA AZ. Zejména chci ukázat na možnou metodiku práce řídicího cvičení a jeho štábu při zpracování těchto cvičení.

V první části se zaměřím na metodiku práce velitele — řídicího cvičení a jeho štábu při přípravě velitelsko-štábních a taktických cvičení a ve druhé části na způsob zpracování základních dokumentů k jejich řízení.

Příprava divizního [plukovního] cvičení začíná zpravidla nejpozději dva měsíce před jeho zahájením a zahrnuje:

- upřesnění nebo stanovení výchozích podkladů;
- zpracování dokumentů pro cvičení;
- přípravu zástupců a pomocníků řídicího cvičení, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a štábu řídicího cvičení;
- přípravu cvičících velitelů, štábů a zúčastněných vojsk;
- přípravu prostoru cvičení.

Pro plánovitě, cílevědomě a všestranně zabezpečení cvičení zpracovává štáb řídicího cvičení na základě jeho pokynů kalendářní **plán přípravy cvičení**. V tomto plánu uvádí opatření a úkoly, které plníme do zahájení cvičení s časovým harmonogramem jejich plnění, dále určí funkcionáře, kteří zodpovídají za jejich plnění.

Kalendářní plán podepisuje náčelník štábu a schvaluje velitel — řídící cvičení. Divizní cvičení schvaluje nadřízený velitel zpravidla měsíc a plukovní — tři týdny před jeho zahájením.

Při zahájení přípravy divizního (plukovního) cvičení velitel — řídící cvičení začíná svoji práci upřesněním nebo přímo stanovením výchozích údajů. Přitom prostuduje požadavky rozkazů a nařízení nadřízených velitelů k operačně taktické a bojové přípravě, příslušné řády a předpisy, vychází ze zkušeností dřívějších cvičení a ze zjištěných kladů a nedostatků. Dále stanoví otázky, na které chce soustředit zvláštní pozornost při rozpracování dokumentů pro cvičení k zabezpečení splnění stanovených cílů a k odstranění dosavadních nedostatků v přípravě velitelů a štábů.

Základní údaje a podklady pro divizní cvičení dostává velitel zpravidla ve výcvikových dokumentech nadřízeného na výcvikový rok. Mezi tyto údaje patří:

- téma a metoda cvičení;
- doba trvání vlastního cvičení;
- organizace a složení cvičících štábů a vojsk;
- prostor cvičení a případně další údaje;
- spotřeba kilometrů.

Výchozími podklady pro práci velitele — řídícího cvičení jsou (pro stranu „východní“ a „západní“)

- a) téma cvičení
- b) učební cíle
- c) prostor cvičení
- d) období a s ním spojené učební úkoly
- e) složení stran
- f) proběh kilometrů
- g) spotřeba motohodin, munice a imitačních prostředků.

Pro jednostranné cvičení výchozí údaje stanovíme nebo upřesníme pouze pro cvičící stranu, zatímco pro druhou stranu stanovíme nepříteli, podle jehož organizace a taktiky budeme rozehrávat bojovou činnost.

Podle vžitě praxe téma formulujeme komplexně a zpravidla zahrnujeme několik druhů bojové činnosti, např.: „Útok motostřelecké divize z vyčkávacího prostoru z chodu s použitím jaderných zbraní. Pronásledování odcházejícího nepřítele s překročením vodního toku a rozvíjením útoku na protilehlém břehu“, nebo „Přesun a útok motostřelecké divize na připravenou obranu nepřítele. Průlom připravené obrany nepřítele, rozvíjení útoku a odražení silné protizteče nepřítele“.

Při dvoustranném cvičení komplexní téma stanovíme odděleně pro každou cvičící stranu. Musí mít však návaznost a vytvářet podmínky pro splnění cílů cvičení obou cvičících stran.

Velitel — řídící cvičení musí pochopit a ujasnit si operačně taktický obsah daného tématu a stanovit, v jakých podmínkách má cvičení zahájit a proběhnout, jaké druhy bojové činnosti a základní situace musí zahrnovat a jakým způsobem má cvičení zakončit. Co si musí velitel — řídící cvičení upřesnit při ujasnění tématu cvičení si můžeme ukázat na příkladě. Půjde o téma: „Útok motostřelecké divize na bránícího se nepřítele z vyčkávacího prostoru z chodu. Pronásledování, překročení vodního toku a odražení silných protiztečí nepřítele“.

a) Podle formulace tématu cvičení není jasné, v jakých podmínkách máme vést bojovou činnost — zda v podmínkách použití nebo bez použití jaderných zbraní. Zpravidla bojová činnost bez použití jaderných zbraní má být stanovena v tématu. Proto velitel stanoví, aby cvičení proběhlo v podmínkách použití ZHN.

b) Z tématu jsou patrné čtyři zásadní otázky z bojové činnosti vojsk:

- útok divize na bránícího se nepřítele z vyčkávacího prostoru z chodu;
- pronásledování odcházejícího nepřítele;
- překročení vodního toku z chodu;
- odrážení silných protiztečí nepřítele.

c) Cvičení zahájíme tedy organizací útoku motostřelecké divize na bránícího se nepřítele z vyčkávacího prostoru z chodu. Přitom víme, že divize může útočit z chodu po přesunu z vyčkávacího prostoru v sestavě armády po jejím přesunu z hloubky (kde mohla být v záloze frontu), nebo byla-li v jejím druhém sledu. Velitel musí stanovit, kterou z těchto dvou variant vzít jako základní, neboť na tom bude záviset vytvoření uskupení vojsk (výchozí situace) k zahájení cvičení a organizace cvičících stran.

Vycházíme z toho, že velitel zůstal při první variantě (přitom chce podotknout, že při dvoustranném cvičení bereme v úvahu i formulaci tématu protivníka).

d) Velitel — řídící cvičení si ujasní, že v průběhu cvičení musí procvičit otázky překročení vodního toku, proto zákonitě přijde k závěru, že při volbě prostoru cvičení (na mapách nebo v terénu) vybere takový prostor, kde je řeka, která by umožnila kvalitně a bezesbýtku procvičit otázky spojené s přechodem vodního toku.

Zatímco při VŠC na mapách můžeme doplňujícími údaji v námětu potřebné parametry řeky stanovit, při cvičení v terénu, zejména s vyvedenými vojsky, vycházíme z konkrétních podmínek dané řeky.

e) V posledním učebním období divize musí procvičit otázky odrážení silné protizteče nepřítele. Zřejmě to bude vyžadovat zasazení nových čerstvých sil (mohou to být i operační zálohy) nepřítele, aby divize byla nucena odrážet jeho protizteč z místa, přechodem do obrany.

Takovým způsobem dospívá velitel — řídící cvičení po ujasnění tématu cvičení k závěru, že:

- cvičení musí probíhat v podmínkách použití jaderných zbraní;
- cvičení musíme zahájit organizací útoku na bránícího se nepřítele z chodu po přesunu z vyčkávacího prostoru, když divize byla nově podřízena armádě a vyčkávací prostor zaujala po přesunu z hloubky;
- v prostoru cvičení musí být vodní tok, který vytvoří podmínky pro kvalitní procvičení jeho násilného přechodu;
- cvičení pro stranu „východní“ musí probíhat v rámci armádní útočné operace, zatím co u „západních“ budeme počítat s použitím sborových záloh nebo skupin armády. Je jasné, že při rozpracování dvoustranného cvičení bereme v úvahu obsah tématu cvičení i pro stranu „západní“.

Učební cíle stanovíme podle obsahu a charakteru tématu cvičení, úrovně připravenosti cvičících velitelů a štábů, podle úkolů bojové přípravy a požadavků na přípravu velitelů a štábů na výcvikový rok. Přitom velitel — řídící cvičení stanoví učební cíle pro cvičící jako celek a zvlášť pro jednotlivé hlav-

ní kategorie cvičících, tj. velitele, štáby a vojska. Pro druhy vojsk, speciální vojska a služby stanoví učební cíle v dílčích plánech odborných náčelníků — pomocníků ŘC.

Pozornost věnujeme jasnému a konkrétnímu stanovení učebních cílů. Jejich formulace musí přesně a jasně vyjadřovat co chce velitel — řídící cvičení u cvičících dosáhnout, co je chce na cvičení naučit, co ukázat, co chce u cvičících zdokonalit, v čem chce prohloubit teoretické znalosti a praktické návyky a co chce prověřit.

Učebních cílů nemá být mnoho. I když jejich počet vyplývá z charakteristiky cvičení, cvičících a řady jiných činitelů, praxe ukazuje, že je nejvýhodnější stanovit např. pro VŠC s částečně vyvedenými vojsky 4—5 učebních cílů. Jestliže vezmeme např. téma jednostranného několikastupňového VŠC s částečně vyvedenými vojsky: „Přesun a útok motostřelecké divize na připravenou obranu. Průlom připravené obrany nepřítele, rozvíjení útoku a odrážení silné protizteče nepřítele“, můžeme učební cíle stanovit takto:

1. Prohloubit praktické návyky velitelů v přípravě rozhodnutí pro přesun a v jeho řízení a prověřit jejich znalosti při odrážení silné protizteče nepřítele.

2. Zdokonalit schopnosti štábů v získávání a zpracování podkladů pro přijetí rozhodnutí velitele v průběhu útočného boje, v zabezpečování nepřetržitosti velení vojskům při rozvíjení útoku, udržení nepřetržité součinnosti při rozvíjení útoku a odrážení silné protizteče.

3. Zdokonalit znalosti velitele a politických pracovníků v organizaci a řízení stranickopolitické práce.

4. Prohloubit praktické návyky vojsk při průlomu připravené nepřátelské obrany, v rozvíjení útoku ve vysokém tempu a při odrážení silné protizteče nepřítele.

Složení cvičící strany závisí na rozmachu cvičení, jeho tématu, počtu zúčastněných stupňů velení a učebních cílech. Jestliže je nestanoví nadřízený velitel, stanoví je velitel — řídící cvičení. Při stanovení počtu vyváděných útvarů a jednotek na VŠC s částečně vyvedenými vojsky musí velitel — řídící cvičení vzít v úvahu nejenom téma, rozsah, učební cíle cvičení apod., ale i tematiku plánovaných taktických cvičení, stanovený limit průběhu kilometrů i možnosti účasti vojsk na cvičení. Musí stanovit, v kterou dobu cvičení a s jakými cíli tato vojska zařadit.

Při přípravě jednostranných cvičení s vojsky velitel — řídící cvičení (jestliže to nestanovil nadřízený) stanoví síly a prostředky ku značkování nepřítelů. Při výběru těchto sil přihlíží i k jejich plánovaným zaměstnáním a stanoví jim úkoly tak, aby mohly procvičit plánovanou tematiku. Kromě toho určuje síly a prostředky k imitaci palebných úderů stran při procvičení nejdůležitějších učebních úkolů nebo taktických situací. Tyto síly a prostředky jsou početně omezené a vytváříme je především ze specialistů.

Dobu cvičení stanoví zpravidla v závislosti na jeho rozsahu nadřízený velitel ve výcvikových dokumentech. Proto při přípravě cvičení tyto otázky pouze upřesňujeme. Přesuny do posádek mírové dislokace chápeme jako součást cvičení a proto probíhají pod námětem, což ne vždy důsledně uplatňujeme.

Prostor pro cvičení volíme v závislosti na obsahu tématu, učebních cílech a učebních úkolech v jednotlivých obdobích. Jeho rozměr je závislý na stanovených normách průběhu kilometrů, rozsahu cvičení a operačně taktickým charakteru tématu.

Při cvičení s vojsky musí prostor cvičení zabezpečovat nejenom reálné rozmístování a přemísťování např. míst velení, ale v plném rozsahu i činnost vojsk vyvedených na cvičení.

Prostor cvičení ze začátku stanovíme na mapě. Schvaluje nebo upřesňuje jej velitel — řídící cvičení. Pak probíhá rekognoskace, která má za cíl:

- seznámit se s konkrétním terénem a vybrat nejvhodnější prostory pro poučné procvičení stanoveného tématu a splnění učebních cílů;

- dohovorit použití komunikací, přeprav přes vodní překážky apod. s místními civilními orgány, nebo se správcem VVP.

Období cvičení stanoví velitel — řídící cvičení. Je to pro poučnost i organizovanost cvičení jedním z rozhodujících požadavků. Tato období stanovíme především na základě tématu cvičení a učebních cílů, popř. dalších činitelů a mohou být 3—4.

Cvičení po obdobích plánujeme s cílem dosáhnout maximální poslušnosti a cílevědomosti v procvičování jednotlivých učebních úkolů. Každé období zpravidla zahrnuje procvičení vzájemně souvisejících učebních úkolů, zahrnujících ukončený cyklus bojové činnosti z hlediska obsahu, doby, prostoru i činnosti cvičících. Ukažme si to na příkladě:

Zvolíme si jedno z možných témat: „Útok motostřelecké divize z vyčkávacího prostoru z chodu. Pronásledování odcházejícího nepřítele s překročením vodního toku a odrážení silné protizteče nepřítele.“

Jestliže si danou tematiku na základě uvedených požadavků logicky rozložíme, vidíme, že v našem případě zřejmě bude nejvýhodnější stanovit čtyři období cvičení:

I. období — „Organizace útoku motostřelecké divize z vyčkávacího prostoru z chodu“;

II. období — „Útok motostřelecké divize“;

III. období — „Pronásledování nepřítele a překročení vodního toku z chodu“;

IV. období — „Organizace odrážení silné protizteče nepřítele“.

Takové stanovení období cvičení umožňuje:

- v prvním období — sledovat práci cvičících velitelů v přípravě a přijetí rozhodnutí a práci štábů při získávání, analýze a zpracování potřebných podkladů pro rozhodování velitelů. Vytvářejí se konkrétní podmínky pro práci velitele a štábu v terénu pro rekognoskaci, upřesnění rozhodnutí přijatého podle mapy a organizaci součinnosti;

- v druhém období — velitel a štáb v komplexu řešit problematiku velení vojskům, udržování součinnosti, zabezpečování boků, narůstání úsilí k zabezpečení vysokého tempa útoku, zabezpečení bojové činnosti apod.;

- ve třetím období — sledovat práci velitelů a štábů při organizaci pronásledování a přijetí rozhodnutí pro překročení vodního toku s jeho upřesněním, organizací součinnosti a všestranným zabezpečením bojové činnosti;

- ve čtvrtém období — přijímat rozhodnutí ve složité fázi bojové činnosti při ovládnutí, rozšiřování a udržení předmostí, odrážení silné protizteče nepřítele. Charakter tohoto období plně vystihuje i požadavek, abychom cvičení zakončili logickou bojovou situací. Proto bude účelné vytvořit např. situaci pro odrážení silné protizteče nepřítele přechodem do obrany, zabezpečení zasazení druhého sledu armády z ovládnutého předmostí apod.

Je pochopitelné, že v závislosti na učebních cílech může velitel — řídící cvičení i v tomto příkladě období stanovit jinak.

Není účelné stanovit další období mimo rámec daného tématu. Např. „Přesun štábů a vojsk do prostoru cvičení“, „Návrat cvičících do mírových posádek“ apod., i když tato činnost probíhá pod námětem a je součástí cvičení. Pro tuto činnost štábů a vojsk zpracovává řídící cvičení zvláštní plán a jeho opatření jsou zahrnuta v plánu cvičení. Krátký námět pro tyto přesuny většinou si zpracují přímo cvičící.

Bez jakékoli šablony přistoupíme i ke stanovení obsahu prvního období cvičení a z hlediska požadavku zahájíme každé VŠC, nebo vševojskové taktické cvičení prověrkou nebo nácvikem bojové pohotovosti. V některých případech bude vhodnější organizovat tuto činnost podle zvláštního plánu. Bude to zejména tehdy, začíná-li cvičení již v průběhu operace (boje), prostor cvičení je značně vzdálen a jeho zaujetí není obsahem stanovené tematiky. Jinými slovy, když uvedení cvičících do bojové situace po bojovém poplachu neodpovídá vytvořené operačně taktické situaci.

Naopak, prověrka nebo nácvik bojové pohotovosti bude vždy obsahem prvního období nebo alespoň jedním učebním úkolem v tom případě, budou-li štáby a vojska bezprostředně po bojovém poplachu přecházet do bojové činnosti. Tak např. v první armádní útočné operaci, v přihraničním střetném sražení, odrážení agrese apod.

V obou případech musíme však po bojovém poplachu poskytnout cvičícím určitý čas k přípravě na cvičení.

Při stanovení učebních úkolů v každém období bereme v úvahu, aby každý z nich odrážel nejdůležitější, nejcharakterističtější moment v práci velitelů a štábů při organizaci velení podřízeným v průběhu bojové činnosti. Zpravidla stanovíme v jednotlivých obdobích 2—3, nejvíce 4 učební úkoly.

V našem případě si ukážeme, jaké učební úkoly můžeme stanovit v prvním období.

Je známo, že při organizaci útoku motostřelecké divize na bránícího se nepřítel z vyčkávacího prostoru z chodu práce velitele i štábu bude zahrnovat:

- získávání, zpracování a předávání informací o situaci;
- přijetí rozhodnutí na mapě a jeho upřesnění v terénu;
- plánování útoku;
- stanovení úkolů podřízeným;
- organizaci součinnosti;
- organizaci všestranného zabezpečení bojové činnosti;
- kontrolu připravenosti vojsk.

Stanovovat v daném období cvičení takové množství učebních úkolů není účelné. Proto stanovíme jen nejdůležitější učební úkoly v takovém rozsahu, který umožní sledovat práci cvičících velitelů a štábů. Proto v prvním období můžeme stanovit např. tyto úkoly:

- přijetí rozhodnutí, vydání bojových úkolů podřízeným a organizace součinnosti;
- zpracování bojového rozkazu a organizace všestranného zabezpečení bojové činnosti;
- organizace a přesun na čáru zasazení;
- upřesnění rozhodnutí a součinnosti na čáře zasazení.

Cvičení zpravidla zahájíme důslednou prověrkou připravenosti štábů a vojsk na cvičení. Proto tento učební úkol má své místo v prvním období a můžeme jej zformulovat: — „prověrka připravenosti cvičících na cvičení“. Stejně tak

může jej zahrnout do zvláštních opatření a nebo do opatření, které nařídí cvičící velitel před zahájením cvičení.

Dobu trvání jednotlivých období stanovíme orientačně; přitom vycházíme z celkové doby trvání cvičení i z obsahu každého období. Ve všech případech doba trvání každého období musí zabezpečit úplné procvičení všech učebních úkolů v čase a podmínkách, které se přibližují bojové činnosti. Máme na zřeteli, že původní rozpočet času v průběhu rozpracování velitelsko-štabního cvičení dále upřesníme. Přitom výchozími podklady pro toto upřesnění budou:

- operačně taktické normy organizace a vedení dané bojové činnosti;
- plánovaná tempa bojové činnosti vojsk v daném období cvičení;
- hloubka prostoru a charakteru terénu, ve kterém učební úkoly procvičujeme.

Jestliže řídící předpokládá v průběhu cvičení vyslýchat návrhy cvičících k nejdůležitějším učebním úkolům cvičení na společných shromážděních, pak o tuto dobu prodlouží dané období.

Cvičení v terénu probíhají zpravidla podle astronomického času, velitelsko-štabní cvičení na mapách pak podle astronomického operačního času.

Způsob zaujetí výchozího prostoru pro cvičení bude různý a závisí především na jeho vzdálenosti od míst stálých posádek cvičících, popř. na způsobu zahájení cvičení (např. po vyhlášení bojového poplachu).

Výchozí prostor pro cvičení plánujeme poblíž míst stálé dislokace cvičících. Tam se vojska přesunou po vlastních osách. Na druhé straně cvičení končí ve větší vzdálenosti od posádek, proto zpět do posádek se mohou přepravit po železnici nebo kombinovaným způsobem. Není to šablona a může tomu být i obráceně. Při přípravě cvičení důkladně zvážíme možnosti a zvolíme optimální řešení. Pak plánujeme oba přesuny.

Důležitou součástí cvičení je **rozbor**. Již při zpracování cvičení velitel — řídící cvičení má stanovit dobu, místo a účastníky rozboru a jeho strukturu, včas učinit některá organizační opatření a zahájit vlastní přípravu rozboru, především jeho teoretické části. V rozboru zpravidla uvádíme:

- témata, učební cíle a operačně taktický zámysl;
- vojenskopolitickou situaci, v jejímž rámci cvičení probíhalo;
- rozbor činnosti cvičících velitelů, štábů a vojsk po jednotlivých obdobích. Před vlastním rozbohem každého období je výhodné objasnit teoretické zásady, týkající se nejdůležitějších a nejnovějších otázek operačního umění a taktiky a požadavků na řešení učebních úkolů daného období;
- kvalitu splnění učebních cílů;
- zhodnocení činnosti velitelů, štábů a vojsk;
- úkoly k odstranění zjištěných nedostatků.

Na konci rozboru velitel — řídící cvičení vydá pokyny k návratu vojsk do stálých posádek, k ošetření a uložení techniky apod.

Základní dokumenty pro cvičení na stupni divize a níže

Po upřesnění a stanovení potřebných údajů pro přípravu materiálů ke včasnému a kvalitnímu zpracování cvičení, vydá velitel — řídící cvičení konkrétní pokyny náčelníkovi štábu. Na základě toho štáb zpracovává organizační nařízení pro cvičení, které zpravidla obsahuje:

- cvičné pojmenování cvičících stran;
- složení štábů a vojsk při cvičení;

— cvičné číslování svazků, útvarů, rozlišovací označení vojáků a bojové techniky stran;

— opatření k zabezpečení bojové pohotovosti vojsk;

— způsob přípravy cvičících velitelů, štábů a vojsk;

— normy průběhu kilometrů, spotřeby PHM, střeliva, imitačních a jiných prostředků;

— opatření pro utajení velení vojskům, pro zachování státního a služebního tajemství;

— opatření pro ochranu státního, družstevního a osobního majetku v prostoru cvičení;

— bezpečnostní opatření na cvičení apod.

V případě, že se cvičící štáby a vojska přesunují do prostoru cvičení po železnici, stanovíme v organizačním nařízení nakládací a vykládací stanice, čísla převozu a další nezbytné údaje spojené se železničním převozem vojsk. Stanovíme výchozí prostor, který cvičící musí zaujmout a dobu pohotovosti v něm.

Organizační nařízení pro cvičení u dvoustranných cvičení zpracujeme pro každou stranu zvlášť. Toto nařízení podepisuje velitel — řídící cvičení a náčelník štábu a včas je doručíme cvičícím. Téma, prostory i konkrétní časové lhůty cvičení v nařízení cvičícím neuvádíme.

Pro řízení cvičení v terénu podle návrhu nového předpisu zpracováváme:

1. Plán provedení cvičení

2. Operačně taktický námět a bojové rozkazy (nařízení)

3. Dílčí plány zástupců velitele, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb

4. Plán spojení

5. Organizace rádiového rušení

6. Organizace pořádkové služby

7. Plán imitace

8. Organizační pokyny

9. Dokumenty pro utajení a jiné nezbytné dokumenty

Pro VŠC na mapách zpravidla zpracováváme

1. Plán provedení cvičení

2. Operačně taktický námět a bojové rozkazy (nařízení)

3. Základní situace, které předáváme cvičícím v průběhu cvičení

4. Organizační pokyny a další nezbytné dokumenty

V dalším se zaměřím na zpracování základních dokumentů pro řízení velitelsko-štábních cvičení s částečně vyvedenými vojsky.

Plán provedení cvičení je základním dokumentem pro řízení cvičení. Zpracujeme jej na mapě, jejíž měřítko bude záviset na tématu cvičení a stupni velení cvičících. Tento plán zpravidla obsahuje:

— téma, učební cíle a dobu cvičení;

— složení štábů a vojsk účastnících se cvičení;

— normy spotřeby motohodin, kilometrů, spotřeby PHM, munice a imitačních prostředků;

— období cvičení, jejich název, délku jejich trvání, učební úkoly a opatření velitele;

— operačně taktický (taktický) zámysl;

— možné prostory rozehry činnosti stran a jestliže se předpokládá bojová střelba, úseky, kde bude probíhat;

— základní údaje o cvičení, šířku a hloubku bojových úkolů svazku (útvary, jednotek), dobu stanovenou velitelům a štábům cvičících vojsk na organizaci bojové činnosti, rychlost přesunu, tempo útoku, možnou hustotu sil a prostředků.

Plán podepisuje velitel — řídící cvičení a jeho náčelník štábu a schvaluje nadřízený velitel: u divizního cvičení — měsíc, u plukovního cvičení — tři týdny, u praporečního dva týdny před jejich zahájením. Možná forma „Plánu provedení cvičení“ — **příloha 1 a 2.**

Především chci zdůraznit, že téma cvičení, učební cíle, doba, složení vojsk, období cvičení i učební úkoly jsou odraženy v plánu tak, jak je stanovil velitel při upřesnění výchozích údajů.

Nejdůležitější částí plánu je **operačně taktický zámysl cvičení**, který zpracujeme graficky na mapě. Musí dát představu, v jaké operačně taktické (taktické) situaci a při řešení jakých bojových úkolů předpokládá řídící cvičení procvičit s cvičícími učební úkoly v jednotlivých obdobích. Zámysl zpravidla obsahuje:

— situaci a uskupení vlastních i nepřátelských vojsk (při jednostranném cvičení) při dvoustranném cvičení každé strany, bojové úkoly, které stanovil nadřízený velitel k zahájení cvičení;

— bojové úkoly svazků (útvary) bez zákresů předpokládaných rozhodnutí jejich velitelů a sousedů;

— při velitelско-štábním cvičení na velkou hloubku k procvičení učebních úkolů komplexního tématu stanovíme v zámyslu úkoly nadřízených stupňů velení každé strany i rozhodnutí jejich velitelů nejenom k zahájení cvičení, tj. k výchozí situaci, ale i po jednotlivých obdobích cvičení a v nezbytném případě i k jednotlivým důležitým taktickým epizodám VŠC;

— v grafické části zámyslu uvedeme rovněž prostory cvičení s vojsky a pro bojovou střelbu (je-li v plánu).

Zpracování zámyslu cvičení vyžaduje od velitele a důstojníků štábu tvůrčí přístup, metodické mistrovství a vžitě praktické návyky. Na základě zkušeností a praxe i výuky na vojenských akademích je vhodná tato posloupnost i metodika rozpracování zámyslu.

Velitel si ujasní a upřesní všechny podklady a vydá pokyny štábu. Na základě těchto pokynů přistupuje štáb ke zpracování operačně taktického (taktického) zámyslu cvičení.

Nejdříve je účelné zámysl zpracovat na čistém listě papíru. Zde alespoň v obecných rysech ukážeme v jakých prostorech, v jakých podmínkách situace chceme procvičit jednotlivé učební úkoly (základní taktické situace) a bez přílišných detailů stanovíme a ukážeme: výchozí situaci, uskupení, charakter činnosti i operační (bojovou) sestavu stran do zahájení cvičení. Pak po jednotlivých obdobích cvičení zakreslíme prostory, ve kterých procvičíme základní taktické situace a učební úkoly v průběhu bojové činnosti. Podle potřeby a charakteru cvičení můžeme uvést i další potřebné údaje.

Jakmile toto schéma zámyslu schválí velitel — řídící cvičení přeneseme zámysl na mapu odpovídajícího měřítka a upřesníme při rekognoskaci v terénu. Chci zdůraznit, že kvalita zámyslu cvičení závisí na poučnosti situace, kterou vytvoříme při zahájení cvičení. Proto výchozí situace má být složitá a dynamická, aby ji museli cvičící důkladně zhodnotit, projevit značnou iniciativu

Velitelství armády
Schvaluji: Velitel vojenského okruhu:

Příloha 1
TAJNĚ!
Výtisk jediný!
Soulep map:

PLAN PROVEDENÍ

jednostroanného, dvoustupňového velitelsko-štabního cvičení s částečně vyvedenými vojsky
15. msd v době (možný vzor)

Téma:

Učební cíle:

- situace uskupení vojsk (vlastních i nepřítelů)
- bojové úkoly nadřízeného stupně velení (armády) k začátku cvičení a rozhodnutí velitele armády
- bojový úkol 15. msd (bez uvedení předpokládaného rozhodnutí velitele)
- bojové úkoly sousedů
- předpokládané prostory rozehry činnosti vojsk
- předpokládaný prostor (prostory) činnosti vojsk

Operačně taktický zámysl (graficky na mapě)

Značkáři:

Složení cvičících:

Základní údaje o cvičení:

- šifra pásma
- hloubka úkolu
- rychlost přesunu
- tempo útoku
- poměry sil (hustoty sil a prostředků)
- aid.

Normy spotřeby:

- km na tanky, OT, kolová vozidla, aid.
- pohonné hmoty
- výbušky, prostr. pro imitaci JV, dýmovice
- cvičné střelivo pětš, tankové, dělostřelecké
- Způsob zaujetí východního prostoru pro cvičení
- Doba a místo rozboru cvičení
- Způsob návratu cvičících do posádek

Velitelství armády

Schvaluje: Velitel vojenského okruhu:

.....

Příloha 2

Tajné!

Výtisk jediný!

Soulep map:

PLÁN PROVEDENÍ

dvoustranného, taktického cvičení s vojsky 15. msd a 10. msd v době
(možný vzor)

Téma: (západní)

Učební cíle:

Opatření velitele:

I. období: (název)

Doba:

Učební úkoly:

Opatření velitele:

II. období:

III. období:

IV. období:

Složení cvičících:

Operačně taktický zámysl (graficky na mapě)

- situace uskupení vojsk (vlastních i nepřítelů)
- bojové úkoly nadřazeného stupně velení (armády) pro každou stranu k začátku cvičení a rozhodnutí velitele armády
- bojový úkol 15. msd a 10. msd (bez uvedení předpokládaných rozhodnutí velitelů)
- bojové úkoly sousedů (u obou stran)
- předpokládané prostory rozehry

Základní údaje o cvičení (pro „západní“ a „východní“)

- šířka pásma	Normy spotřeby:
- hloubka úkolu	- na kilometrů: na tanky
- rychlost přesunu	na OT
- tempo útoku	na kolová vozidla
- poměry sil (hustoty sil a prostř.)	- PHM:
- atd.	- výbušky
	- pro imitaci jaderných úderů
	- dýmovnice
	- cvičné střelivo: pěší, tankové, dělostřelecké
	- atd.
Velitel armády	
NŠ armády	

Téma: (Východní)

Učební cíle:

Opatření velitele:

I. období: (název)

Doba:

Učební úkoly

Opatření velitele:

II. období:

III. období:

IV. období:

Způsob zaujetí výchozího prostoru pro cvičení

Doba a místo rozboru

Způsob návratu cvičících do posádky

a přijmout smělé rozhodnutí. Musí vzbudit zájem všech cvičících již při zahájení cvičení. Proto musí obsahovat nejenom údaje charakterizující situaci, uskupení i činnost vševojskových svazků a útvarů, ale i jednotek a útvarů druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb.

Složitosti situace a náročnosti pro přípravu a přijetí rozhodnutí dosahujeme:

- vytvořením podmínek pro aktivní činnost obou stran;
- nedostatkem zpráv a informací o nepříteli;
- dovedným a poučným rozmístěním sil a prostředků cvičících stran;
- neúplným zabezpečením vojsk;
- nedostatečně zabezpečeným velením;
- narušením součinnosti;
- ztrátami na živé síle, technice apod.

Situaci, složení a stav stran vytvoříme tak, aby nezbytnou převahu v silách a prostředcích a nezbytné uskupení pro splnění stanoveného úkolu museli vytvořit cvičící smělym manévrem, dovedným, tvůrčím a rozhodným soustředěním úsilí na zvoleném směru.

Na příkladě divizního dvoustranného, dvoustupňového VŠC s částečně vyvedenými vojsky si můžeme ukázat, jakým způsobem můžeme vytvořit výchozí situaci (příklad je analogický i pro další stupně velení).

Témata na tato cvičení stanovíme:

— pro jednu stranu: „Útok msd na bránícího se nepřítele z vyčkávacího prostoru z chodu, pronásledování nepřítele a překročení vodního toku z chodu, odražení silné protizteče nepřítele“;

— pro druhou stranu: „Obrana motostřeleckého pluku zaujímaná v dotyku s nepřítelem, odchod a vedení obranného boje na vodním toku, účast při vedení silné protizteče s přisunutými zálohami“.

Protože pro přijetí rozhodnutí k útoku je bezpodmínečně nutná obrana nepřítele, budou se zřejmě otázky organizace obrany rozpracovávat v prvním pořadí; proto i vytvářet výchozí situaci začneme u bránící se strany.

Před tím si ovšem stanovíme podmínky, v jakých budou vojska přecházet do obrany (obdobně jako pro útočící stranu). Pod podmínkami přechodu vojsk do obrany zpravidla chápeme konkrétní operačně taktickou situaci (rozmístění, stav, charakter činnosti nepřítele i vlastních vojsk a také sousedů, charakter terénu na daném směru apod.), ve které organizujeme a zaujímáme obranu. Rozhodující v tomto směru zpravidla bude situace a charakter činnosti nepřítele.

Téma stanoví, že pluk bude přecházet do obrany v bezprostředním dotyku s nepřítelem. Přechod vojsk do obrany v bezprostředním dotyku s nepřítelem můžeme v průběhu útoku organizovat k odražení silného protiúderu nepřítele, k udržení ovládnutých prostorů, k zabezpečení boků útočících vojsk, při neúspěšném střetném boji a také při značných ztrátách vojsk po jaderných úderech nepřítele v situaci, kdy nemáme zálohy na jejich úhradu. Správná volba podmínek přechodu do obrany je důležitá i z hlediska důsledného procvičení tematiky útočící strany.

Je zřejmé, že v daném případě je nejvýhodnější, když pluk v sestavě divize bude přecházet do obrany k udržení ovládnutého prostoru.

Po stanovení charakteru bojové činnosti stran k zahájení cvičení je nutné podle charakteru a podmínek terénu, graficky na mapě vyjádřit všeobecnou a zvláštní situaci s předběžným zákresem postavení (čáry), kde budou cvičící strany.

Ve všeobecné situaci zakreslujeme údaje o situaci cvičících stran, jejich uskupení a činnosti zpravidla o jeden stupeň výše, než je nejvyšší cvičící stupeň, vzdušnou, radiální a chemickou situaci a vzájemné působení na vojska cvičících stran jadernými a speciálními prostředky, letectvem a dělostřelectvem.

Ve zvláštní situaci uvedeme podrobnější údaje o nepříteli v pásmu cvičícího velitelského stupně, podrobné údaje o situaci a činnosti cvičícího svazku (útvary, jednotky) o jeden až dva stupně níže než je cvičící stupeň, jejich úkoly, údaje o situaci a úkolech sousedů. Dále zvolíme prostory rozmístění, číslování cvičících štábů, svazků, útvarů a jednotek, míst velení, rozmístění týlových útvarů, jednotek a zařízení.

Tato situace je podkladem pro zpracování námětu — výchozí situace, kterou dostávají cvičící. Cvičícím ovšem neuvádíme plně číslování jednotek nepřítelů apod., ale dáme pouze dílčí údaje, aby byli nuceni danou situaci důkladně vyhodnotit.

Po zpracování výchozí situace stanovíme bojové úkoly velitele nadřazeného stupně, jeho rozhodnutí pro bojovou činnost a z toho vyplývající bojové úkoly cvičících svazků (útvarů) a jejich bezprostředních sousedů.

Bojové úkoly pro cvičící stupeň velení pro každou stranu zvlášť a rozpracování rozhodnutí za jejich velitele obvykle řešíme jako jeden proces. Ne vždy však můžeme stanovit bojové úkoly nadřazených stupňů velení obou stran a postupně přijímat rozhodnutí za jejich velitele. Současně při rozpracování útočné tematiky, jako např. v naší variantě, je účelnější nejdříve stanovit a zakreslit na mapu bojový úkol a rozhodnutí velitele divize v obraně a teprve pak stanovit a zakreslit na mapu bojový úkol a rozhodnutí za velitele útočící armády.

Přitom v rozhodnutí velitelů nadřazených stupňů obou stran zpracujeme pouze ty údaje, které mají vliv na rozhodnutí cvičících velitelů.

Daleko složitější než rozpracování i formulace bojových úkolů a rozhodnutí nadřazených velitelů ve výchozí situaci bude správně stanovit bojové úkoly vojskům při procvičování učebních úkolů v průběhu bojové činnosti, zejména u dvoustranných cvičení, kdy situaci rozehráváme podle rozhodnutí cvičících. Jak tuto otázku chápat a zabezpečit?

Předpokládejme, že v průběhu cvičení je nutné procvičit na jedné straně pronásledování a na druhé vyjít z boje a odchod.

Z charakteru bojové činnosti divize při pronásledování je známo, že při stanovení bojových úkolů divizi určujeme: bližší úkol, směr dalšího pronásledování a úkol dne (pluku bližší úkol, směr dalšího pronásledování).

Bojová sestava divize při pronásledování závisí na bojovém úkolu, charakteru činnosti nepřítelů, šířce pásma pronásledování, množství a stavu komunikací a v zásadě bude odpovídat bojové sestavě v útočném boji. Důležitou úlohu zde budou mít předsunuté odřady a taktické vzdušné výsadky.

Je proto zřejmé, že pro procvičení otázek pronásledování musíme v operačně taktickém zámyslu uvést:

- čáru přechodu vojsk divize do pronásledování;
- bojový úkol a uskupení sil a prostředků divize při pronásledování;
- bojový úkol pluků při pronásledování a úkoly předsunutým odřadům a taktickým vzdušným výsadbám (budou-li je používat).

Jestliže si rozebereme charakter činnosti divize při vyjití z boje a odchodu, dospějeme k závěru, že pro procvičení těchto otázek bude potřebné v zámyslu uvést:

- čáry rozvinutí zadních vojů divize;
- pásmo nebo osy odchodu;
- výchozí čáru, regulační čáry i konečnou čáru (prostor) odchodu;
- uskupení sil a prostředků při odchodu a na konečné čáře (prostoru) odchodu.

Protože rozehra bojové činnosti stran na dvoustranných VŠC probíhá na základě rozhodnutí cvičících velitelů a jimi vydaných bojových rozkazů a nařízení, předpokládáná rozhodnutí cvičících velitelů v operačně taktickém (taktickém) zámyslu cvičení neuvádíme.

V tomto případě chci zdůraznit tyto skutečnosti:

1. Na dvoustranných cvičeních situace pro procvičení učebních úkolů každého období v průběhu bojové činnosti v plánu nevytváříme. Připravíme jen všeobecný plán činnosti cvičících stran, který v zámyslu vyjádříme formou bojových úkolů a rozhodnutí velitelů vyššího stupně velení, v jejichž úloze vystupuje velitel — řídící cvičení. V operačně taktickém (taktickém) zámyslu jednostranného VŠC situaci a rozhodnutí za nepřítel zpracujeme a zakreslíme nejen ve výchozí situaci, ale i ke každému období a někdy i k nejdůležitějším taktickým situacím cvičení.

Přitom situace a charakter bojové činnosti nepřítel rozpracujeme podrobněji a vyjádříme v zámyslu zakreslením bojové sestavy u cvičícího stupně o dva stupně níže.

2. VŠC v terénu plánujeme většinou jako dvoustranná, víceetapová, zpravidla s částečně vyvedenými vojsky a bojovou činností rozehráváme bez operačních skoků, tzn. v souladu astronomického s operačním časem. VŠC na mapách organizujeme zpravidla bez výjezdu do terénu, bez vyvedených vojsk a obyčejně jako jednostranná. Bojovou činností rozehráváme s rozhodnými změnami v situaci, v charakteru a způsobech činnosti vojsk, po operačních skocích, bez ohledu na soulad astronomického s operačním časem. Tyto skoky děláme zejména mezi obdobími, někdy i mezi důležitými učebními úkoly.

Další část plánu provedení VŠC, který chci blíže objasnit, jsou opatření velitele — řídícího cvičení **v průběhu cvičení**. Omezují se časově podle obsahu období, předpokládané doby i způsobu procvičení učebních úkolů na základě operačně taktického (taktického) zámyslu.

Může jít o tato opatření:

- vydání pokynů (vyhlášení signálu) k bojovému poplachu cvičících štábů a vojsk;
- проверка pohotovosti cvičících velitelů, štábů a vojsk na cvičení a znalosti různých praktických nařízení (bezpečnostních opatření, utajení velení apod.);
- vydání námětu pro cvičení;
- vydání bojových rozkazů (nařízení) k výchozí situaci a v průběhu cvičení;
- vydání doby zteče (čas „Č“) cvičícím velitelům;
- vydání pokynů zástupcům, pomocníkům, náčelníkům druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, důstojníkům štábu o způsobu rozehry bojové činnosti stran;

— vydání nařízení (signálu) k přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní (jestliže cvičení bylo zahájeno bez jejich použití);

— doba rádiového rušení apod.

Návrh předpisu nehovoří o zpracování samostatného textového plánu řízení cvičení. Zkušenosti však ukazují, že pro řízení divizních VŠC a divizních taktických cvičení je vhodné zpracovat (vedle „Plánu provedení ...“) pomocný dokument, který můžeme nazvat „Plán řízení cvičení“. Vydáme jej v malém počtu výtisků pro potřebu hlavních funkcionářů řídicích cvičení, neboť všichni pomocníci řídicího cvičení mají své dílčí plány.

Cílem tohoto pomocného dokumentu je dát celkový přehled o činnosti velitele — řídicího cvičení, jeho štábu a pomocníků. Zpracujeme jej zpravidla textově formou tabulky a na jeho obsah bude mít bezprostřední vliv forma cvičení. Např.:

— u těch cvičení, která probíhají v souladu operačního s astronomickým časem stačí uvádět pouze astronomický čas;

— při dvoustranných cvičeních učební úkoly a činnost pomocníků ŘC (apod.) v jednotlivých obdobích zpracujeme pro obě strany;

— při VŠC s částečně vyvedenými vojsky nebo při divizním taktickém cvičení rozpracujeme činnost vyvedených vojsk (při dvoustranném cvičení pro obě strany);

— při používání značkářů bude v tomto dokumentu rozpracována i imitace apod.

Vidíme, že tento dokument může být různý co do obsahu i formy.

Základní údaje cvičení stanovíme v souladu s operačně taktickým (taktickým) zámyslem po obdobích cvičení. Zpravidla zahrnují vedení jednoho druhu bojové činnosti vojsk — např. průlom obrany nepřítele, pronásledování a překročení vodního toku, odrazení protiúderu (silné protizteče) nepřítele atd.

Přitom v každém období plánu formou tabulky ukážeme:

— šířku pásma (úseku) bojové činnosti i hloubku bojových úkolů divize (útvary);

— dobu vyčleněnou cvičícím velitelům a štábům na organizaci bojové činnosti;

— rychlost přesunu;

— střední tempo útoku (pronásledování, odchodu atd.);

— možné hustoty sil a prostředků apod.

V průběhu zpracování plánu velitel — řídicí cvičení **rekognoskuje prostor cvičení**. Cílem rekognoskace je upřesnit operačně taktický (taktický) zámysl a další otázky, které jsou nezbytné pro kvalitní zpracování plánu. Na rekognoskaci zpravidla zveme zástupce velitele — řídicího cvičení s pomocníky, náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, důstojníky štábu a v nezbytných případech i náčelníky výcvikových prostorů (probíhají-li cvičení v těchto prostorech). Pro organizovanou práci v terénu štáb zpracovává plán rekognoskace.

Na základě rekognoskace velitel — řídicí cvičení vydá pokyny svým zástupcům a pomocníkům, náčelníkům druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a důstojníkům štábu pro zpracování dokumentů a k opatřením, která jsou spojena s přípravou cvičení.

V souladu s plánem a pokyny velitele — řídicího cvičení (jeho zástupců) náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb zpracovávají dílčí plány,

jejichž hlavním smyslem je zabezpečit hluboké a postupné procvičení bojového použití útvarů (jednotek) druhů vojsk, speciálních vojsk a organizací všestranného zabezpečení bojové činnosti.

Tyto dílčí plány zpracujeme na mapách, podepisují je odpovědní náčelníci a schvaluje velitel — řídící cvičení (**viz příloha 3**).

Zástupce velitele — náčelník PO, zpracovává plán politické práce s příslušnými štáby i s vojsky. Zahrnuje v něm opatření, zaměřená na formování vysokých morálních bojových i psychologických kvalit, na dodržování pořádku a kázně, přísné dodržování bezpečnostních opatření a zásad utajení. Důležitý vliv mezi cvičícími musí mít politická práce i na ochranu státního, družstevního i osobního majetku v prostoru cvičení.

Kromě toho pomocník pro imitaci zpracovává plán imitace. Jestliže předpokládáme v rámci cvičení bojovou střelbu, pak zpracujeme plán bojových střelb.

Výchozím dokumentem pro zahájení činnosti cvičících velitelů a štábů je námět. Zpracujeme jej na základě plánu provedení cvičení odděleně pro každou stranu (při dvoustranném cvičení). Obsahuje celý komplex údajů, které vytvářejí cvičícím velitelům a štábům podmínky pro všestranné ujasnění situace, která se vytvořila na bojišti. Zpracujeme jej písemně a přikládáme k němu mapu (v některých případech průsvitku) výchozí situace nebo zpracujeme jej graficky přímo na mapě s písemnou přílohou. Zahrnuje: všeobecnou situaci, zvláštní situaci a doplňující údaje, které zpravidla uvádíme v samostatných člancích. Bojové úkoly a pokyny náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb v námětu neuvádíme. Cvičícím doporučíme bojové rozkazy (nařízení) v souladu s plánem cvičení zpravidla s určitým časovým odstupem po vydání námětu. Možný obsah námětu uvádí předpis.

Údaje o nepříteli v námětu i na mapě výchozí situace jsou dány v takovém rozsahu, aby cvičící mohli zjistit jeho uskupení i jeho možné činnosti na základě hlubokého všestranného zhodnocení a analýzy. Proto v námětu a v jeho přílohách je nezbytné dát cvičícím o nepříteli jen jednotlivé, různorodé, ne příliš podrobné údaje s udáním zdrojů i doby jejich získání. Je pochopitelné, že námět pro VŠC na mapách bude podrobnější, než např. námět pro dvoustranné vševojskové taktické cvičení, při kterém vyvádíme průzkumné prostředky. Z tohoto hlediska budeme obsah i formu námětu diferencovat.

Bojové rozkazy (nařízení) doručíme cvičícím velitelům a štábům se zahájením cvičení. Zpracuje jej štáb při přípravě cvičení v soulase s operačně taktickým (taktickým) zámyslem. Současně náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a náčelníci oddělení štábu připravují bojová nařízení a další bojové dokumenty pro bojové použití útvarů a jednotek druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a k zabezpečení bojové činnosti.

Přitom chci zdůraznit, že bojová nařízení (rozkazy) a jiné bojové dokumenty připravujeme (až na výjimky) pouze na první den bojové činnosti. Pro stanovení úkolů cvičícím v průběhu bojové činnosti dokumenty zpracuje štáb, náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb až v průběhu cvičení na základě pokynů velitele — řídícího cvičení k způsobu rozehry bojové činnosti stran.

Úspěšný průběh VŠC a dosažení vytyčených učebních cílů v mnohém závisí na přípravě všech zástupců, pomocníků velitele, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb i důstojníků štábu. Tyto funkcionáře připravujeme na cvičení s cílem zabezpečit správné chápání plánu provedení cvičení, od-

Velitelství armády

Schvalují: Velitel armády

.....

Příloha 3

Tajné!

Výtisk jediný!

Soulep map:

DÍLČÍ PLÁN

provedení jednostranného, dvoustupňového velitelsko-štábního cvičení

s částečně vyvedenými vojsky 15. msd v době

náčelníka ženijního vojska armády

(možný vzor)

Téma cvičení:

Učební cíle pro ženijní vojsko:

Složení ženijních vojsk vyvedených na cvičení:

(Grafická část na mapě:)

- všeobecná situace;
- uskupení sil a prostředků;
- stanovené úkoly ženijnímu vojsku k zahájení cvičení;
- předpokládané prostory rozehry činnosti ženijních vojsk.

IV. období:	III. období:	II. období:	I. období (název):
.....			Doba trvání:
.....			Učební úkoly (pro ženijní jednotky):
			Opatření žen. náčelníka:
			

Organizace spojení s cvičícími vojsky

Nezbytné kalkulační údaje, propočty, signály apod.

ŽN armády

povídacích statí a článků předpisů, řádů a směrnic a v neposlední řadě dokonale seznámit s prostorem velitelsko-štábního cvičení. Jejich přípravu osobně řídí velitel — řídící cvičení. Podstatná část přípravy probíhá v terénu v prostoru cvičení.

Před výjezdem do terénu přípravu pomocníků řídícího cvičení a jeho štábu zaměříme na samostatnou přípravu formou přednášek, semináře, skupinového cvičení a promítání filmů s danou tematikou. Studují základní články předpisů, řádů a směrnic se zaměřením na danou problematiku a hlouběji se seznamují s plánem provedení cvičení.

V terénu velitel — řídící cvičení upřesňuje situaci, uskupení vojsk i bojové úkoly nadřízeného velitele každé strany, rozhodnutí jejich velitelů a bojové úkoly cvičících a sousedů k zahájení cvičení. Jinými slovy — studuje a upřesňuje výchozí situaci pro cvičení.

Potom postupně po jednotlivých obdobích velitel — řídící cvičení rozehrává situaci, která se může vytvořit v průběhu cvičení a stanoví orientační čas vyjití vojsk na stanovené čáry. Současně hodnotí možné varianty rozhodnutí cvičících velitelů k dané situaci a rozebírá obsah práce zástupců a pomocníků řídícího, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a náčelníků oddělení štábu v soulase s těmito rozhodnutími.

Současně probíhají opatření, která jsou nezbytná pro vytvoření poučné rozehry bojové činnosti stran. S tímto cílem můžeme upřesnit (nebo i změnit) dříve přijaté závěry k imitaci a využití vyvedených vojsk v průběhu cvičení.

Takový postupný rozbor průběhu cvičení a celé řady možných rozhodnutí cvičících velitelů obou stran zabezpečuje rychlé a správné zhodnocení rozhodnutí cvičících a bude pomáhat k vedení poučné rozehry bojové situace.

Chci zdůraznit, že nemůžeme zůstat při jedné variantě rozhodnutí i rozehry bojové činnosti cvičících stran. S konečnou platností rozehru stanovíme až v průběhu cvičení na základě analýzy jednotlivých rozhodnutí cvičících velitelů a jejich vzájemného srovnání.

Příprava zástupců a pomocníků velitele, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, náčelníků oddělení štábu v terénu probíhá metodou skupinového cvičení a zpravidla končí pokyny velitele — řídícího cvičení, které mohou zahrnovat:

- úkoly, které je třeba zpřesnit, dopracovat a splnit do zahájení cvičení;
- způsob zpracování a termín doručení podkladů pro vševojskový rozbor cvičení;
- způsoby používání spojovacích prostředků v průběhu cvičení;
- účast a dobu výjezdu příslušníků ředitelství cvičení ke štábům cvičících vojsk ke kontrole přípravy na cvičení apod.

Zástupci a pomocníci velitele — řídícího cvičení, náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb potom připravují na cvičení jim podřízené důstojníky.

V průběhu přípravy na cvičení mohou se zástupci s pomocníky velitele — řídícího cvičení, náčelníky druhů druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb a důstojníky štábu probírat rádiové nácviky s cílem sladit rádiové síť a zdokonalit návyky v používání dokumentů utajeného velení vojskům.

Několik slov o způsobu zahájení cvičení, době a místě doručení námětu, bojových nařízení (rozkazů) a jiných bojových dokumentů ke cvičení cvičícím.

Velitelsko-štábní cvičení v terénu v závislosti na tématu a učebních cílech zahájíme buď ze stálých, mírových posádek (prostorů) nebo po dřívějším vyvedení cvičících do výchozích prostorů pro cvičení.

Námět, bojový rozkaz (nařízení) k bojové činnosti, v závislosti na tématu a učebních cílech cvičení můžeme cvičícím předat:

- v mírové posádce;
- při vyhlášení bojového poplachu;
- v době přesunu z míst stálé dislokace při bojovém poplachu;
- při dosažení pohotovosti v záložních prostorech soustředění po bojovém poplachu nebo jiných stanovených prostorech.

Od doby vydání námětu, bojového rozkazu (nařízení) všechna činnost cvičících velitelů štábů a vojsk probíhá v situaci, zpracované k zahájení cvičení podle vydaných bojových úkolů. Jestliže jsme dali cvičícím námět již dříve (není-li stanoveno jinak), začíná VŠC okamžikem předání bojového rozkazu (nařízení) cvičícímu veliteli.

Závěrem chci zdůraznit, že tak jako každou metodiku práce, tak i metodiku zpracování cvičení ovlivňuje řada činitelů. Proto i některé návody uvedené v článku nemůžeme chápat jako šablonu a dogmaticky je uplatňovat. V článku jsem nemohl také vyčerpat všechny otázky, které by bylo třeba vysvětlit.

Domnívám se však, že zásadní otázky mají obecnou platnost při zpracování jednotlivých druhů cvičení na všech taktických stupních. Dodržení těchto zásad vytváří podmínky pro organizovanou a cílevědomou práci zpracovatelů, bez zbytečného přepracovávání mnohdy již hotových dokumentů i pro zvýšení prvků poučnosti cvičení.